

Problém s uprchlíky přezrál

Miloš Balabán

Antonín Rašek v sobotním Právu napsal, že čas k řešení současné krizové situace s náporom nelegálních uprchlíků do Itálie již přezrál. Čísla to potvrzují: proti roku 2016 stoupl letos jejich počet téměř o devatenáct procent – od ledna se jich v Itálii vylodilo 83 360. Situace ve Středomoří je humanitární katastrofou. Italské úřady odhadují, že na moři od začátku roku zemřelo na půldruhého tisíce osob. Přesná čísla se ale nikdy nepodaří zjistit.

V posledních měsících se přitom objevila nová taktika pašeráckých gangů. Z libyjského pobřeží jsou hromadně vysílány lodě bez jakéhokoliv záchranného vybavení, ve špatném technickém stavu a narychlo upravené s cílem udržet plavidlo na hladině alespoň pár hodin. Cíl je jediný: vyvolávat nouzové situace na moři na více místech současně. To pak vyžaduje maximální nasazení na záchranu uprchlíků především ze strany italského námořnictva a italské pobřežní stráže. Zároveň to ale ztěžuje boj italských úřadů proti pašerákům.

Řím je v nezáviděníhodné situaci. Itálie je jedinou zemí v rizikové zóně Středomoří, která provádí záchranné operace na moři, přičemž i tam, kde by podle mezinárodních a bilaterálních úmluv měly zasahovat i jiné země – Malta, Tunisko a hlavně Libye. Jenže to je mimo realitu: Malta je na to malá, Tunisko má zas co dělat, aby nějak zvládalo svoji složitou vnitropolitickou situaci, a Libye je klasickým naprosto zhrouceným státem.

Čerstvou zprávou o tom, že se v Itálii diskutuje o možnosti zabránit humanitárním lodím cizích států v návratu s uprchlíky do italských přístavů, je možné hodnotit jako signál, že míra italské trpělivosti přetéká.

Zachraňování uprchlíků a péče o ně stojí velké peníze. Je z toho i výbušné téma vnitřní politiky. Protiuprchlická rétorika spojená s kritikou EU, že dostatečně Itálii v krizové situaci nepomáhá, může být esem populistů v blížících se italských parlamentních volbách.

Kombinace pokračující humanitární krize spolu s rozkolísáním vnitropolitické stability kvůli ní ve čtvrté nejsilnější zemi EU není žádoucí scénář. Lze ovšem pochybovat, že řešením krize je italská představa o otevření přístavů ostatních unijních zemí pro lodě s uprchlíky, či přerozdělování uprchlíků podle kvót.

Jádro problému totiž leží – jak všichni dobře vědí – v Libyi. Pokus o politickou stabilizaci země samotnými Libyjci s podporou EU nikam nevedl. Jediným účinným receptem je společná vojenská operace EU a NATO s jasným cílem zablokovat migrační trasu z Afriky do Evropy, eliminovat pašerácké gangy a zajistit lidské podmínky pro desetitisíce uprchlíků v utečeneckých táborech přímo na libyjském pobřeží.

Jistě by to bylo pro obě organizace novum a určitě to není politicky a logisticky jednoduchý krok. Občané Itálie a Evropy ale mají právo očekávat od nejsilnějších ekonomických a bezpečnostních uskupení na světě adekvátní reakci na urgentní hrozbu.

V opačném případě jsou všechna vzletná slova a strategie o čelení novým hrozbám a potřebě flexibilně na ně reagovat jen planými žvásty. Jde tedy fakticky o test akceschopnosti, který je možná nyní urgentnější než tolik akcentované zajištění silnější vojenské přítomnosti NATO v Pobaltí.

(Autor je bezpečnostní analytik)